

MONOGRAFIJA

20. OBLJETNICA PJSNIČKE UDRUGE HRVATSKE ISELJENIČKE LIRIKE NEW YORK

od 29. do 31. srpnja 2021. u Zadru, u organizaciji Pjesničke udruge hrvatske iseljeničke lirike New York, Sveučilišta u Zadru, Hrvatske katoličke misije bl. Ivana Merza, Astoria, NY, SAD i Hrvatskog svjetskog kongresa SAD

Donosimo tekst dr. sc. Milana Bošnjaka, savjetnika s posebnim položajem na pitanja hrvatske nacionalne manjine u inozemstvu u Središnjem državnom uredu za Hrvate izvan Republike Hrvatske, o monografiji: „Tisuće milja opletenih stihovima“, Pjesničke udruge hrvatske iseljeničke lirike New York, koja će u Zadru biti predstavljena 30. srpnja u sklopu svečane akademije uz 20. obljetnicu susreta pjesnika HIL-e NY, na Sveučilištu u Zadru, u Svečanoj dvorani (Obala kralja Krešimira IV, 2).

(Pupačić, Nada (ur.): *Tisuće milja opletenih stihovima*, CROMA Co., Split, 2021.)

U nedavno objavljenoj opsežnoj monografiji *Tisuće milja opletenih stihovima* kronološki se i vrlo podrobno donosi presjek djelovanja jedne po mnogočemu posebne pjesničke udruge, uz dosta dokumentarističkog materijala, ilustracija i fotografija, a većina članova – sudionika pjesničkih susreta / večeri zastupljena je s po jednom pjesmom. Izdavanjem ove monografije i održavanjem 20. pjesničkih susreta HIL-e koncem srpnja o. g. u Zadru obilježavaju se dva desetljeća predanoga rada i djelovanja jedinstvene pjesničke udruge koja se desetak godina zvala Hrvatska iseljenička lirika, a desetak Hrvatska izvandomovinska lirika, a koja je u svih dvadeset godina svoga djelovanja s jednakim žarom i uspjehom okupljala ljubitelje i štovatelje hrvatske riječi – izgovorene i na-pisane. U svoja dva desetljeća okupila je više od stotinu hrvatskih pjesnika koji žive diljem svijeta te stoga možemo reći da susreti HIL-e predstavljaju najznačajniji skup hrvatskih pjesnika izvan domovine. Kako je u vremenu u kojemu živimo pjesnička riječ pomaknuta iz žarišta kulturnih i, pogotovo, društvenih zbivanja, hvale je vrijedan entuzijizam gospođe Nade Pupačić, koja je urednica ove monografije, ali i predsjednica i *spiritus movens* HIL-e, te članova njezine obitelji i njezinih prijatelja, u ustrajnom i uspješnom organiziranju pjesničkih večeri, odnosno pjesničkih susreta.

Važno je naglasiti kako je svaki od dosadašnjih susreta bio poseban na svoj način: „mladi“ i „stari“ pjesnici HIL-e, kao i njihovi gosti predstavljali su se svojim umjetničkim stvaralaštvom te su večerima/susretima, svatko na svoj način, dali osobit i osoban pečat, a recenzenti, redom hrvatski književnici, publicisti i znanstvenici koji se bave hrvatskom kulturom, umjetničkim stvaralaštvom i književnošću izvan domovine, iznosili su svoje osvrte o njihovoj poeziji. Tako je i mene zapala osobita čast i veliko zadovoljstvo biti recenzent 15. susreta HIL-e koji je održan u travnju 2015. godine u New Yorku, gdje se predstavilo šest pjesnika: Branka Grakalić, povratnica iz Švicarske, Ivan Gerić iz Detroita, Michigan, Loreta Muškardin iz Bridgeporta, Connecticut, Mirjana Kelić Babić iz Mississaugae, Kanada te Silvana Brkarić-Krculić i Mladen Vidaić iz New Yorka. Cijeli su susret, po prirodi stvari, obilježila nadahnuta i dojmljiva kazivanja pjesnika, a posebno „starijim članovima“ veliku je radost predstavljao povratak u Hrvatsku katoličku misiju bl. Ivana Merza u Astoriji, New York, koja je zapravo matična luka ovoga jedinstvenoga broda koji plovi morima i kopnima, a najviše snovima. Poznato je kako je za svaku uspješnu plovidbu, u svim uvjetima, iznimno važna međusobna povezanost i zajednički rad cijele posade, pa i kad je čine – pjesnici, možda i najveći individualci od svih ljudi. Nadam se da će čitatelji i u ovoj jubilarnoj zbirci, uz osmijeh, ljubav, ljepotu, tjeskobu, čežnju, strepnju, tugu, radost, sreću, strast, bol, grč, strah i nadu koji se nalaze u raznolikim plodovima umjetničkoga rada pjesnika HIL-e, osjetiti i djelić tople i prijateljske atmosfere koja je obilježila sve dosadašnje plovidbe, sve dosad održane pjesničke večeri i susrete. Ovdje nećemo o onima koji su iz ovog ili onog razloga otišli s broda.

Iskoristit ću ovu prigodu i naglasiti kako smatram da je u pjesničkom stvaralaštvu i za pjesničko stvaralaštvo pjesnika HIL-e iznimno važan hrvatski jezik u svim svojim pojavnostima, kao i svijest o hrvatskome jeziku. Neprijeporno je i nedvojbeno hrvatski jezik ključan za očuvanje i razvijanje hrvatskoga identiteta te jačanje povezanosti naših sunarodnjaka koji žive izvan granica Lijepe Naše s hrvatskom kulturom, kao i za njihovo uključivanje u hrvatsku kulturu. Da bi to uključivanje bilo potpuno, mora biti dvosmjerno, i od Hrvata izvan Hrvatske prema ukupnosti onoga što se smatra hrvatskom kulturom i što jest hrvatska kultura, ali i od hrvatske kulture, odnosno njezinih ključnih nositelja, kroz ključne sadržaje hrvatske kulture i s ključnim sadržajima hrvatske kulture, prema Hrvatima koji žive izvan Lijepe Naše. Tek tako Hrvati

Dr. sc. Milan BOŠNJAK

Dvadeset godina razvijanja ljubavi prema srcu hrvatskoga jezika - nekoliko riječi o jednoj posebnoj pjesničkoj udruzi i jednoj zanimljivoj monografiji

STIHOZBIRKA

Ivan BAKOVIĆ

Velike pjesme najmanjega pjesnika

izvan Republike Hrvatske mogu biti i korisnici i stvaratelji, i pasivni i aktivni, potpuni i ravnopravni su-dionici hrvatskog kulturnog prostora i globalnog hrvatskog zajedništva. Pri tome istaknuto mjesto zauzima pjesničko stvaralaštvo koje dotiče srce samoga jezika, odnosno drugačije govoreći, koje intenzivnije zahvaća jezik u kojemu nastaje i stoga svakako upečatljivije, kako samim pjesnicima, tako i slušateljima i čitateljima pjesničke riječi, razvija ljubav za izražajan i bogat hrvatski jezik.*

Na ostvarenje ove dvosmjerne komunikacije zasigurno će poticajno djelovati osnivanje *Hrvatskoga kulturnog instituta Marulić* koji bi se svojim sustavim djelovanjem trebao brinuo o promociji hrvatskoga jezika i kulture izvan Lijepe Naše, ali i razvoju suvremenoga hrvatskog zajedništva na globalnoj razini, o čemu sam govorio na Svjetskom festivalu hrvatske književnosti 2020. godine, a o čemu se, hvala Bogu, sve više govori i piše u našoj javnosti.

Na koncu, još jednom bih želio zahvaliti svima koji su dali svoj doprinos u radu i djelovanju ove jedinstvene pjesničke udruge, kao i u pripremi i izdavanju ove lijepe knjige – vrijedilo je!

* Uz recenziju objavljenu u zbirci s 15. susreta HIL-e (Bošnjak, Milan: *Blagotvorna kiša stihova*, u: Pupačić, Nada (ur.): *U New Yorku kolijevki HIL-e*, Split: Naklada Bošković, 2016., str. 7-16), dr. sc. Milan Bošnjak objavio je članak u Hrvatskom iseljeničkom zborniku (Bošnjak, Milan: *Susret pjesnika Hrvatske izvandomovinske lirike u New Yorku*, Hrvatski iseljenički zbornik 2016, Hrvatska matica iseljenika, Zagreb, 2015., str. 87-99) te je s radom o HIL-i sudjelovao na XIII. međunarodnom kroatističkom znanstvenom skupu u Pečuhu, Mađarska (Bošnjak, Milan: *Hrvatska izvandomovinska lirika – šesnaest susreta, petnaest objavljenih zbirki i dvije u pripremi*, u: Blažetin, Stjepan (ur.): *XIII. međunarodni kroatistički znanstveni skup - zbornik radova* (2016.), Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj, Pečuh, 2017. str. 518-526).

Hrvoje Barbir Barba: *Pjesme najmanjega pjesnika na svijetu*, Naklada Se-mafora, Zagreb, 2021.

Književnik, pjesnik i dramski pisac Hrvoje Barbir Barba nakon nekoliko uspješnih drama vraća se poeziji. Riječ je o afirmiranu autoru koji objavljuje književne radove od osamdesetih godina prošloga stoljeća i to iskustvo i zrelost se prepoznaju u ovoj zbirci zanimljiva naslova *Pjesme najmanjeg pjesnika na svijetu*. Odlika je onih koji vrijede, a znaju koliko vrijede, skromnost i nerazmetanje, tako će Barbir zabilježiti: *Od tih stvari što svijet krasi / I od časti i vrednota svih / Sve od života što ja tražim za se / Jeste jedan mali stih*. U tom duhu su i ove pjesme: nema razmetanja ni mislima ni stihovima, niti ima „silovanja“ stiha i rime. Posljednja pjesma u knjizi, „Najmanji pjesnik na svijetu“, je i programatska, ali i životni stav te umjetnički kredito književnika koji zamalo gazi u sedmo desetljeće plodna života: *Bez hvale: ja sam najmanji pjesnik na svijetu. / Pišem sitne pjesme, tiše od zvijezda: / na dlan ženske ruke baš sve bi stalo, / to laste su male ispale iz gnijezda. // I u najmanjem gradu na svijetu živim, / gdje ulica svaka tri koraka pruža: / tu poretku svjetskom silno se divim / iz kućice prazne, izbjegla puža. // P.S. / Al' ako ih nađete moje, / po putu il polju – puhnute mahom! – / lijepo Vas ja molju: / ugrijte ih dlanom i oživite dahom...* Izbor pjesama je raznorodan, ima tu ljubavnih, misaonih, dječjih i inih pjesama, a svaka od njih otkriva ozbiljna pjesnika koji istim marom i ozbiljnošću pristupa svakoj temi. Iako svoje misli često krije iza ironije, sarkazma pa i kozerije, ove pjesme traže pomniju raščlambu leksičkih, sintaktičkih i fonetskih postupaka i rješenja i u njima se kriju i neke dvojbe i neke moralne dileme i poneko iznenađenje na koje čitatelj „nagazi“ kao na odskočnu minu odgonetajući ove pjesme. Za neke od ovih pjesama bi se moglo, bez pretjerivanja, ustvrditi da ih je stvarao *poeta ludens*, ne kopirajući najvećega te vrste Ivana Slamniga, nego nastavljajući tradiciju (što nikako nije mana i nedostatak, previše je eksperimenta u suvremenoj poeziji pa i hrvatskoj, nego, po mom skromnu sudu, dokaz svladana zanata i talenta): *Bila je žuta ko trica špadi, / bila je luda trista gradi, / bili smo mladi, bili radi, / skrivala nas brda, vinogradi. // Sad je luđa od kraljice dinara. / Za stara udala se vinara. / Drže krčmu, pare mlate: / on pod kupe, ona u bate!* (Mala štorja od briškule).

Igra se tako pjesnik, naoko banalno, ali često bolno i gorko, a igrati se riječima je pokazatelj dobra poznavanja jezika i zanata kao u pjesmama „Maćak u čizmama“, „Mala upropaštena lirika“ i drugima. Pa onda zastane i iznenadi nas minijaturom u kojoj se, čini se, i svemir zaustavi: *Usred kiše svađa se dvoje: / padaju riječi strašne, grube. / Ona plače, on stiše svoje; / malo zatim – eno se ljube!? // (A cijela sapunica je odigrana / u intimi malog kišobrana, / pred teatrom kraj zelena toka / i u tren oka...)* (Zagrebom iz tramvaja). Ili se uozbilji kao u pjesmi „Tri seljaka“: *Idemo u veliki grad / Nas tri jaka: / Nas troje – ja i ruke moje / Idemo na teški rad. // Gradimo grad nas troje, / Nas tri jaka. / Ja i ruke moje gradimo grad. / Nas tri seljaka*. Kad sam bio tri moja brata i ja...

Da Hrvoje Barbir Barba umjesto u Pločama živi i djeluje u Zagrebu ne bi bio ni veći ni bolji pjesnik nego što jest, ali bi bio puno poznatiji i priznatiji, a njegovo stvaralaštvo (u poeziji, prozi i drami, a nedavno se okušao i u filmu), i ovako i onako, nezanemariv je prinos hrvatskoj književnosti i kulturi.